

ỨNG DỤNG CHUYỂN ĐỔI SỐ TRONG GIẢNG DẠY MÔN ÂM NHẠC CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM THỂ DỤC THỂ THAO HÀ NỘI

APPLICATION OF DIGITAL TRANSFORMATION IN TEACHING MUSIC FOR STUDENTS OF HANOI UNIVERSITY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

ThS. Nguyễn Anh Tuấn

Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong thời đại cách mạng công nghiệp 4.0, chuyển đổi số đã trở thành một phần không thể thiếu trong đời sống, đặc biệt trong lĩnh vực giáo dục. Với sự phát triển nhanh chóng của công nghệ, việc ứng dụng chuyển đổi số vào giảng dạy không chỉ đơn thuần là xu hướng mà còn là nhu cầu tất yếu.

Âm nhạc vốn là môn học mang tính nghệ thuật cao, đòi hỏi sự sáng tạo và cảm thụ. Tuy nhiên, cách tiếp cận truyền thống trong giảng dạy âm nhạc thường gặp phải nhiều hạn chế, như việc thiếu nguồn tài liệu minh họa sinh động, phương pháp giảng dạy ít đổi mới, và không đáp ứng được nhu cầu của học sinh trong thời đại số hóa. Internet, với khả năng cung cấp nguồn tài nguyên phong phú, từ các video bài giảng trực tuyến, bài hát mẫu, nhạc cụ ảo, đến các phần mềm học nhạc tương tác, đã trở thành giải pháp hữu hiệu để khắc phục những hạn chế này.

Ngoài ra, việc ứng dụng chuyển đổi số trong giảng dạy âm nhạc còn giúp giải quyết các vấn đề về nguồn tài liệu giảng dạy, vốn là khó khăn chung của nhiều trường học. Thay vì phụ thuộc vào sách giáo khoa hoặc các tài liệu in ấn, giáo viên có thể khai thác các nguồn tài nguyên trực tuyến, tiết kiệm chi phí và thời gian, đồng thời nâng cao hiệu quả giảng dạy.

Trong bối cảnh giới trẻ ngày càng chịu ảnh hưởng của công nghệ và các xu hướng văn hóa hiện đại, việc ứng dụng chuyển đổi số vào giảng dạy âm nhạc cũng giúp kết nối giữa truyền thống và hiện đại. Qua đó, giảng viên không chỉ truyền đạt kiến thức âm nhạc mà còn giúp sinh viên phát triển khả năng tư duy sáng tạo, kỹ năng làm việc độc lập và khả năng tiếp cận thông tin một cách có chọn lọc.

Thực tế qua 30 năm giảng dạy môn Âm nhạc ở trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội tôi nhận thấy, phương pháp học truyền thống là Thầy - Trò trực tiếp tương tác chỉ một phần nào đó đáp ứng nhu cầu học tập cũng như hoạt động nghệ thuật trong môi trường thể thao của sinh viên. Vì vậy, việc ứng dụng chuyển đổi số trong quá trình dạy học đã trở thành một yêu cầu cấp thiết đối với giảng viên, nó góp phần không nhỏ vào việc đổi mới phương pháp dạy học, đa dạng hóa cách thức tổ chức lớp học.

2. NỘI DUNG

2.1. Khái quát về việc ứng dụng chuyển đổi số trong dạy học môn Âm nhạc

Trong quá trình tổ chức dạy học môn Âm nhạc, các giảng viên có thể ứng dụng các công nghệ trong việc số hóa tài liệu, biên soạn bài giảng và các nội dung phục vụ dạy học, bước đầu, tổ chức số hóa nhiều tài liệu đưa vào thư viện điện tử phục vụ tra cứu và dạy học.

Ở cấp độ cao hơn, nhiều giảng viên đã khai thác tốt các cơ hội số trong việc tìm kiếm các bản nhạc số trên mạng internet, khai thác các nguồn video, âm thanh, hình ảnh để giúp người học tham khảo trong quá trình lên lớp. Kịp thời thích ứng với các công nghệ mới, từ đó đưa vào quá trình soạn bài giảng mang nhiều tính sáng tạo, đặc biệt là phong cách hát nhạc nhẹ hay sân khấu nhạc kịch (musical theater).

Ngày nay, giảng viên có thể dễ dàng tìm kiếm, khai thác, mua các văn bản nhạc trực tuyến một cách nhanh chóng. Đồng thời có thể tìm được tác phẩm đó với nhiều phiên bản âm thanh, video của nhiều nghệ sĩ khác nhau trên thế giới.

Giảng viên cũng có thể sử dụng các phần mềm chép nhạc, soạn nhạc cũng như các phần mềm dựng hình để tạo ra các bài giảng bằng

Lý luận Giáo dục thể chất và Thể thao trường học

hình ảnh video, đăng tải lên các nền tảng công nghệ đám mây.

Điều đó sẽ làm bài giảng thêm phong phú, nội dung giảng dạy luôn được đổi mới. Mặt khác, giúp người học có thể nghe lại, xem lại ở bất cứ lúc nào, bất cứ không gian nào, việc học tập không bị gián đoạn bởi các yếu tố thời gian và địa điểm, góp phần nâng cao hiệu quả, chất lượng trong đào tạo Thanh nhạc.

Hiện nay có rất nhiều các công cụ hỗ trợ giảng viên tự tạo phần đệm trong luyện tập như Band-in-a-box, iReal Pro, hay phần mềm Jamzone cho phép người học có thể mua các bản nhạc và chủ động cắt phần hát, giảm âm lượng các nhạc cụ trong phần đệm. Họ hoàn toàn chủ động trong việc tạo ra các sản phẩm mang bản sắc cá nhân.

Ngoài ra, các công cụ như Flock, JamKazam hoặc JackStrip cho phép cả lớp học hát trực tuyến đồng thời các bản hợp xướng hoặc tốp ca từ xa.

Với công nghệ mới, việc hát trực tuyến cùng nhau không còn bị giới hạn bởi độ trễ, hoàn toàn như khi hát trực tiếp. Sử dụng phòng thí nghiệm để phân tích các mẫu âm thanh, từ đó đánh giá, so sánh các mẫu âm của các ca sĩ khác nhau giúp người học tăng cường các kỹ năng nghe và sửa mẫu âm của chính mình.

Thời gian gần đây, một số giảng viên Bộ môn Nghệ thuật – Đoàn đội Trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội đã sử dụng công nghệ hiện đại hỗ trợ quá trình giảng dạy như dạy lý thuyết, kỹ thuật trên phần mềm trình chiếu, hướng dẫn người học luyện thanh với máy tính và thực hành luyện tập hát cùng phần đệm điện tử, đặc biệt là với các thể loại nhạc nhẹ.

Ngoài ra, với việc giảng viên giao bài tập, yêu cầu người học sử dụng phần mềm thu thanh (recording), quay hình (video) để hoàn thành phần kiểm tra bài cũ giúp người học làm quen với môi trường làm việc chuyên nghiệp, rèn luyện các kỹ năng thu thanh, nghe, hát bè và các kỹ năng xử lý micro.

Thực tế cho thấy, những giảng viên nắm bắt, áp dụng công nghệ hiệu quả tốt, sẽ gặt hái được những kết quả quan trọng trong quá trình giảng dạy. Một trong những thuận lợi lớn nhất của người học hiện nay là, chỉ cần truy cập

internet, nhập từ khóa chuyên ngành là có thể tìm được nhiều thông tin bổ ích, hỗ trợ cho quá trình học tập.

Đáng chú ý, những thông tin đó đến từ các nền âm nhạc khác nhau, có thể giúp người học tiếp cận, tiếp thu, học tập, nghiên cứu và vận dụng những kiến thức mới để phát triển năng lực. Thậm chí học viên có thể kết nối, giao lưu và hợp tác với những tổ chức và những người hoạt động trong lĩnh vực thanh nhạc trên thế giới nếu có khả năng tốt về ngoại ngữ.

Song song với những cơ hội nêu trên, chúng ta cũng nhận thấy nhiều thách thức, khó khăn đối với người học hiện nay. Đó là năng lực, kỹ năng, trình độ của mỗi người, nhất là trong lĩnh vực công nghệ thông tin còn những hạn chế nhất định.

Vì vậy, quá trình tham gia chuyển đổi số của mình, đã và đang gặp những khó khăn không nhỏ. Đáng chú ý, một bộ phận sinh viên khi tiếp cận internet thiếu sự chọn lọc khi truy cập những trang web, những thông tin xấu độc đã có những ảnh hưởng tiêu cực đến định hướng, lối sống, khiến người học dễ lệch lạc trong quan điểm, suy nghĩ, hành động và học tập.

Ngoài ra, sự xuất hiện của nhiều phần mềm thông minh trong lĩnh vực âm nhạc, đã dẫn tới thực trạng phụ thuộc vào công nghệ, khiến người học trở nên lười biếng, không nỗ lực khai phá năng lực bản thân, muốn thành công nhanh, bỏ qua thực chất.

Trong khi đó, trình độ của giảng viên trong việc sử dụng công nghệ còn hạn chế, chất lượng dạy học chưa được quan tâm cải thiện, chất lượng chưa cao. Một bộ phận cán bộ chưa đáp ứng được yêu cầu đổi mới, dẫn đến hiện tượng tụt hậu trong sự phát triển chung.

Thực hiện chuyển đổi số trong dạy học môn Âm nhạc đòi hỏi cần phải thay đổi mạnh mẽ phương thức hoạt động, điều hành, tổ chức công tác đào tạo.

2.2. Ứng dụng chuyển đổi số trong giảng dạy môn Âm nhạc cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội

2.2.1 Thực trạng việc ứng dụng chuyển đổi số trong dạy học môn âm nhạc

Lý luận Giáo dục thể chất và Thể thao trường học

Việc ứng dụng tin học trong dạy học là thật sự cần thiết vì xét về hình thức tiến hành là một quá trình truyền thông hai chiều, nâng cao tính tích cực trong dạy học nói riêng là xu hướng tất yếu của thời đại. Sở dĩ như vậy là vì phần mềm tin học có được những ưu thế vượt trội mà không có ở bất kỳ phương tiện dạy học nào. Bốn thế mạnh mà công nghệ thông tin mang lại cho con người khi sử dụng là: tốc độ cao, tính nhất quán, tính chính xác và ổn định trong thu thập, xử lý, lưu trữ và truyền dữ liệu.

Đối với giảng viên giảng dạy môn Âm nhạc, ngoài ứng dụng đa phương tiện, các phần mềm âm nhạc chuyên dùng không những là một công cụ cần thiết để tạo cơ sở dữ liệu cho phương tiện dạy học trong lúc soạn giảng mà còn rất hữu hiệu cho bài giảng trực tiếp trên lớp học hoặc tạo ra các bài tập cung cấp cho sinh viên thực hành ngoài giờ lên lớp.

Ngoài những truyền đạt về kiến thức thì hiệu quả của việc được nghe những âm thanh thực tế là rất cần thiết. Trong quá trình giảng dạy trực tuyến thì việc đưa tín hiệu của âm thanh đến với người học qua đường truyền của mạng Internet bị ảnh hưởng bởi nhiều yếu tố, âm thanh đến được với người học không được tốt nên ảnh hưởng đến việc tiếp thu của người học. Vì vậy, việc tạo ra các ví dụ minh họa từ phần mềm tin học âm nhạc để hỗ trợ trong việc truyền đạt kiến thức đến với người học được tốt và hiệu quả trong giảng dạy.

Trong thời đại số hóa hiện nay, việc áp dụng công nghệ vào giáo dục không còn là điều xa lạ. Đặc biệt, trong môn học Âm nhạc, chuyển đổi số đang mở ra những cơ hội mới để người học tiếp cận với kiến thức và kỹ năng âm nhạc một cách sinh động và hấp dẫn hơn. Đây là một giai đoạn quan trọng để phát triển khả năng thẩm âm và cảm thụ âm nhạc. Việc ứng dụng công nghệ vào giảng dạy sẽ giúp sinh viên học một cách chủ động và sáng tạo hơn.

2.2.2 Những yêu cầu mới trong ứng dụng chuyển đổi số để dạy học môn âm nhạc

Các giảng viên bộ môn Âm nhạc Trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội đã cập nhật và ứng dụng chuyển đổi số trong quá trình giảng dạy môn học Âm nhạc cho sinh viên như:

*** Sử dụng phần mềm âm nhạc**

Một trong những công cụ hữu ích được áp dụng là phần mềm âm nhạc, nơi sinh viên có thể tương tác với các nhạc cụ ảo, học cách nhận biết các nốt nhạc, hoặc chơi các trò chơi âm nhạc. Các phần mềm này không chỉ giúp sinh viên tiếp cận với các khái niệm âm nhạc cơ bản mà còn tạo điều kiện để sinh viên học tập và chơi nhạc một cách trực quan, dễ hiểu.

*** Học tập qua video giảng dạy**

Video là một phương tiện tuyệt vời để truyền tải kiến thức. Các bài giảng âm nhạc qua video có thể giúp sinh viên dễ dàng hình dung và ghi nhớ các khái niệm như nhịp điệu, cao độ, và các loại nhạc cụ. Bên cạnh đó, các video minh họa có thể giúp sinh viên phát triển khả năng nghe và phân biệt âm thanh qua các bài học sinh động.

*** Sử dụng các ứng dụng âm nhạc**

Có rất nhiều ứng dụng âm nhạc mà các giảng viên có thể giới thiệu, giúp sinh viên không chỉ học hỏi mà còn có thể thỏa sức sáng tạo. Sinh viên có thể chơi nhạc, sáng tác những giai điệu đơn giản, hoặc thậm chí là học cách đọc nhạc một cách thú vị và dễ dàng.

2.3. Tác dụng của ứng dụng chuyển đổi số trong quá trình giảng dạy môn Âm nhạc tại Trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội

- Phát triển kỹ năng sáng tạo và tư duy: Ứng dụng công nghệ trong giảng dạy không chỉ giúp sinh viên tiếp cận kiến thức âm nhạc mà còn khuyến khích sinh viên phát triển tư duy sáng tạo. Thông qua các bài học và hoạt động tương tác, người học có thể tự do thử nghiệm, sáng tạo và thậm chí chia sẻ các sản phẩm âm nhạc của mình với bạn bè, gia đình. Việc tích hợp công nghệ vào môn học Âm nhạc tại Trường Đại học Sư phạm TDTT Hà Nội không chỉ nâng cao chất lượng giảng dạy mà còn tạo ra một môi trường học tập sinh động, thú vị và hiện đại cho sinh viên. Đặc biệt, việc ứng dụng công nghệ giúp sinh viên có thể dễ dàng tiếp cận với âm nhạc, phát triển khả năng cảm thụ và sáng tạo.

- Việc giảng viên cung cấp bài soạn có âm thanh giúp người học chủ động cho việc tự học của sinh viên.

- Giúp sinh viên chuẩn bị nội dung cho chủ đề kỹ hơn.

Lý luận Giáo dục thể chất và Thể thao trường học

- Giúp sinh viên nghiên cứu nhiều hơn
- Kiểm tra đánh giá sinh viên qua nhiều kênh sẽ giúp tiết kiệm được thời gian và đánh giá kỹ hơn.
- Nâng cao trình độ chuyên môn, kỹ năng, nghiệp vụ sử dụng công nghệ và phương tiện kỹ thuật hiện đại trong giảng dạy
- Sử dụng thành thạo các công cụ MST, Elearning trong giảng dạy và kiểm tra đánh giá.
- Thường xuyên cập nhật các phần mềm tin học mới và phương pháp mới trong giảng dạy.
- Tham gia các đợt tập huấn sẽ giúp cho giảng viên tiếp cận được nhiều thông tin về sự phát triển của thời đại và học hỏi được nhiều kinh nghiệm cho bản thân.
- Tự nghiên cứu, nâng cao khả năng của công nghệ thông tin và phương pháp giảng dạy.

3. KẾT LUẬN

- Việc ứng dụng những thành tựu của công nghệ thông tin vào dạy học âm nhạc sẽ có tác dụng hữu hiệu trong việc đổi mới phương pháp dạy học, nâng cao chất lượng dạy học bộ môn âm nhạc. Công việc này không chỉ giúp Giảng viên từng bước nâng cao trình độ chuyên

môn, khả năng sử dụng các phương tiện kỹ thuật hiện đại trong dạy học mà còn tiết kiệm được thời gian trong quá trình soạn bài, giảng bài. Sử dụng công nghệ thông tin trong dạy học Âm nhạc cũng không làm mất đi vai trò của Giảng viên là người hướng dẫn, điều khiển, tổ chức cho người học học tập, ngược lại còn làm cho người học say mê, hứng thú, yêu thích Âm nhạc hơn. thông qua sử dụng phần mềm, giúp mục tiêu học tập của mình đạt được hiệu quả nhanh chóng hơn từ đó tạo hứng thú cho các hoạt động thể thao và học tập các môn học khác

- Sử dụng công nghệ thông tin trong dạy học âm nhạc sẽ từng bước nâng cao trình độ chuyên môn, kỹ năng, nghiệp vụ sử dụng công nghệ và phương tiện kỹ thuật hiện đại trong dạy học. Để ứng dụng các phần mềm tin học hiệu quả vào quá trình dạy học, đòi hỏi người giáo viên phải tự trang bị cho mình khả năng, kỹ năng ứng dụng công nghệ thông tin, sử dụng thành thạo các phần mềm, hệ thống dạy học trực tuyến và không ngừng học tập nâng cao trình độ chuyên môn, đáp ứng được nhu cầu của xã hội góp phần vào sự phát triển chung của đất nước trong thời kỳ đổi mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Chính trị (2024), Nghị quyết số 57-NQ/TW, ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia.
2. Chính phủ (2014), Nghị quyết số 44/NQ-CP, về Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục, đào tạo.
3. Thủ tướng Chính phủ (2012), Quyết định số 711/QĐ-TTg, về ban hành Chiến lược phát triển giáo dục 2011 – 2020.
4. Nguyễn Văn Hộ (2002), *Lý luận dạy học*, NXB Giáo dục.
5. Quốc Hội (2006), Luật CNTT nước Cộng hòa XHCN Việt Nam, Quyết định số 67/2006/QH11.
6. Lê Minh Phước (2007), *Ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy âm nhạc ở Trường Cao đẳng Sư phạm*, NXB Đại học Sư phạm.
7. Từ điển bách khoa Việt Nam 3 (2003), NXB Từ điển Bách khoa, Hà Nội.

Ngày nhận bài: 10/4/2025; Ngày đánh giá: 28/4/2025; Ngày duyệt đăng: 09/5/2025.